Methotrexaat (MTX) bij psoriasis

ijsselland ziekenhuis

Hier gaat het om u.

www.ysl.nl

Patiënteninformatie

Inleiding

U heeft van uw behandelend arts het medicijn Methotrexaat (MTX) voorgeschreven gekregen.
Om dit medicijn op de juiste manier te kunnen gebruiken, is het belangrijk dat u er een aantal dingen over weet.

In deze folder vindt u informatie over:

- het effect van Methotrexaat
- het gebruik samen met andere geneesmiddelen
- de wijze van gebruik en toediening
- de bijwerkingen
- het effect op vruchtbaarheid, zwangerschap en borstvoeding
- aanvullende informatie.

Binnen de dermatologie wordt MTX vooral gebruikt bij psoriasis, met name bij ernstige vormen. MTX is doorgaans goed werkzaam en - mits gebruikt zoals beschreven in deze folder - veilig. Het middel kan voor langere tijd gebruikt worden, zo nodig jarenlang.
MTX wordt voor psoriasis voorgeschreven in een dosering van 7,5 mg tot 15 mg per week. Dit medicijn is te verkrijgen in tabletvorm en als injecties (Metoject).

Het kan zo'n 8 weken duren voordat u merkt dat dit medicijn begint te werken. Na twee tot drie maanden treedt het maximale effect op.

Hoe werkt MTX?

MTX onderdrukt in lage doseringen het afweersysteem en remt ontstekingen. In hogere doseringen remt het de groei van sommige tumoren. Het heeft een remmend effect op de celdeling.
Bij psoriasis is de huid ontstoken (rood, schilferig, jeukend) en als reactie op de ontsteking groeien de cellen van de bovenste huidlaag te snel. Op beide processen grijpt MTX in.

Gebruik met andere geneesmiddelen

De volgende geneesmiddelen kunnen problemen veroorzaken indien gelijktijdig gebruikt met MTX:

- u kunt MTX niet gebruiken in combinatie met sommige antibiotica, onder andere **Co-trimoxazol (Bactrimel)** en **Trimethoprim.**
- pijnstillers van het **NSAID type**, zoals **iboprufen, naproxen, diclofenac** en **indometacine** kunnen de bijwerkingen van MTX versterken, vooral als u meer dan 15 mg MTX per week gebruikt. Patiënten met gewrichtsklachten (reuma, psoriasis arthropathica) gebruiken echter vaak deze combinatie en in praktijk is het ook geen probleem, omdat de MTX dosering altijd individueel wordt aangepast en het bloed regelmatig wordt gecontroleerd.
- **Ciclosporine** (een ander afweeronderdrukkend middel) versterkt de bijwerkingen van MTX.

Vertel uw huisarts en behandelend arts altijd welke geneesmiddelen (ook vaccinaties) u gebruikt.

Hoe neem ik MTX in?

U neemt MTX maar één keer per week in. Uw dermatoloog vertelt u hoeveel tabletten u per keer moet innemen.
Neem de tabletten elke week op dezelfde dag en ongeveer hetzelfde tijdstip in, bijvoorbeeld voor het slapen.
U kunt de tabletten innemen met voedsel of water.

Gebruik vanaf 2 uur voor tot 1 uur na de inname van de tabletten **geen melk** of melkproducten (ook geen yoghurt of kaas).

Het is belangrijk dat u de tabletten niet breekt of kauwt, maar heel doorslikt.

Naast het gebruik van MTX dient u **foliumzuur** te gebruiken. Dit is een soort vitamine die de kans op bijwerkingen verkleint. U neemt het foliumzuur ongeveer 24 uur na inname van de MTX in.

Dosis vergeten?

Als u de medicatie bent vergeten en u komt er binnen een dag achter, dan kunt u de tabletten alsnog innemen of de injectie alsnog toedienen.
Is er echter meer dan een dag verstreken, dan kunt u de inname van de MTX het beste als volgt aanpassen:
als u bijvoorbeeld gewend was de MTX op donderdag in te nemen en u komt er op zaterdag achter dat u het vergeten bent, neem dan de tabletten of injectie op zaterdag.
Dit wordt dan uw nieuwe, vaste dag van inname/toediening.
U neemt in het vervolg de medicatie dus op zaterdag.
Licht uw dermatoloog bij de volgende controle wel in over deze wijziging.

Mogelijke bijwerkingen

In de bijsluiter van de apotheek staan alle bijwerkingen van MTX die ooit zijn voorgekomen. De meest voorkomende zijn:

- maag- en darmklachten, zoals een vol gevoel en misselijkheid
- huiduitslag en/of haaruitval
- hoofdpijn of duizeligheid
- ontstekingen of zweren aan het mondslijmvlies, tandvlees en tong
- erge keelpijn in combinatie met koorts
- regelmatig een bloedneus of blauwe plekken krijgen.

In sommige gevallen:

- iets grotere vatbaarheid voor infecties als griep, bronchitis, long of blaasontsteking
- stoornissen in de werking van de lever
- kortademigheid of veel hoesten.

Neem direct contact op met uw dermatoloog of huisarts *en* stop de Methotrexaat tot nader order bij:

- ernstige uitdroging, bijvoorbeeld door ernstige diarree en/of braken
- ernstige ontstekingen van het mondslijmvlies
- kortademigheid of veel hoesten
- erge keelpijn in combinatie met koorts
- herhaaldelijk een bloedneus
- snel blauwe plekken krijgen.

Als de bijwerkingen zo vervelend voor u zijn, dat u blijvend zou willen stoppen met het gebruik, overleg dit dan eerst met uw behandelend arts.

Misschien is het mogelijk de bijwerkingen binnen redelijke grenzen te houden door de dosis te verlagen, door foliumzuur erbij in te nemen of door injecties in plaats van tabletten te gebruiken.

Uw dermatoloog laat regelmatig uw bloed controleren op mogelijke stoornissen in bijvoorbeeld de lever.
Indien hier afwijkingen in te vinden zijn, wordt u daar over geïnformeerd.

Effect op vruchtbaarheid, zwangerschap en borstvoeding

Tijdens zwangerschap mag u geen MTX gebruiken.
MTX is schadelijk voor de ongeboren vrucht, er kunnen aangeboren afwijkingen ontstaan.

Ook als u probeert zwanger te worden, overleg dan met uw arts of u een ander middel kunt gebruiken.
Dit geldt ook voor mannen wiens partner probeert zwanger te worden. MTX is namelijk ook schadelijk voor de zaadcellen. Zowel mannen als vrouwen moeten daarom goede anticonceptiemethoden toepassen tijdens het gebruik van MTX. Zowel voor mannen als voor vrouwen geldt dat de MTX eerst drie maanden gestopt moet zijn alvorens te denken aan gezinsuitbreiding.

Gebruik geen MTX als u borstvoeding geeft, of stop de borstvoeding. Dit middel komt in de moedermelk. Het kan dan bijwerkingen geven bij het kind. Wilt u borstvoeding geven, overleg dan met uw arts of apotheker. Mogelijk kan de arts u tijdelijk een ander middel voorschrijven dat u wel veilig kunt gebruiken.

Alcohol en MTX

Wees voorzichtig met alcoholgebruik. In combinatie met het gebruik van MTX is de kans groter dat u stoornissen in de werking van de lever krijgt.
Het is daarom beter zeer matig alcohol te gebruiken.

Heeft u nog vragen?

Neemt u dan contact op met de polikliniek Dermatologie (huidziekten): telefoonnummer **010 - 258 59 25**
(08.15 uur - 16.45 uur).

Verder nog van belang
Deze folder ondersteunt de mondelinge informatie die u van arts of verpleegkundige krijgt. Vraag het hen als u meer wilt weten over onderzoek, operatie, gevolgen, risico's of andere behandelmogelijkheden.
Ontdek Mijn IJsselland De toegang tot uw eigen gegevens, dossier, afspraken en vragenlijsten **mijn-ijsselland**
Aanbevolen websites Betrouwbare medische informatie, aanbevolen door onze zorgverleners **aanbevolen-websites**
IJsselland Folders Al onze patiëntenfolders kunt u opzoeken en lezen in onze Folder Web App **folder app**